
Stichting Krijtmolen d' Admiraal

Nieuwsbrief

januari 2019

In deze nieuwsbrief

- Toekenning subsidie i.v.m. het te vernieuwen riet dek
- Molenbiotoop in het gedrang
- Molen in de rouwstand
- Nog enkele vacatures voor de Krijtmolen
- Het verhaal van De Otter

Ook dit jaar stond de Krijtmolen de beide kerstdagen weer met een mooie ster te pronken die van veraf te zien was.

De kerst ligt al weer achter ons maar het bestuur en de molenaar willen u allemaal graag nog een gelukkig 2019 wensen.

Toekenning subsidie i.v.m. het te vernieuwen Rietdek.

Ons bestuurslid Leen Eelman ontvangt de toekenningsbrief in het Provinciehuis. We krijgen ongeveer de helft van de kosten vergoed. Het riet van de molenromp is er slecht aan toe en moet volgend jaar vernieuwd worden. We zijn heel blij met deze rijkssubsidie, die jaarlijks door de het provinciebestuur wordt verdeeld.

Molenbiotoop in het gedrang

Al sinds 1792 staat Krijtmolen d'Admiraal aan de Noordhollandsch kanaaldijk. Toen met uitzicht op het Buikslotermeer nu met een uitzicht op de Buikslotermeerpolder die steeds verder verstedelijkt. De Krijtmolen was toen een van de vele tientallen molens, die een belangrijke rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van Amsterdam. Met zijn tras (gemalen uit tufsteen van de VulkanEifel) en kalk (uit krijt van de Franse Jura) leverde de molen metselproducten die onmisbaar waren voor de bouw van Amsterdamse grachtenhuizen, walmuren en sluizen. Na de Tweede Wereldoorlog raakte de molen in verval. Andere bouwtechnieken, snellere

productiemethodes leidden tot steeds minder werk voor de molen. Dankzij het initiatief van omwonenden werd de Krijtmolen overgenomen en gerestaureerd waardoor deze er in 1967 weer 'als nieuw' uit zag.

Opdringende verstedelijking leidt tot steeds minder windvang. Intussen veranderde de omgeving. Aan de westzijde verrees de nieuwbouwwijk De Banne. Het BovenIJ ziekenhuis kreeg nieuwbouw aan de noordzijde van de molen en aan de overkant van het kanaal werden populieren geplant om de sportvelden van Elzenhagen beschutting te bieden. Langzamerhand werd de windvang van de Krijtmolen minder, maar dankzij een actieve vrijwilliger-molenaar en een actief bestuur bleef de molen toch regelmatig draaien. Jaarlijks komen er vele honderden bezoekers op de Open Molendagen en staan vele duizenden toeristen even stil om van hun gids het verhaal van de molen te horen. Ondanks hogere gebouwen en begroeiing, bleef de Krijtmolen het goed doen. Zelfs de gemeente leek de molen gunstig gezind. In 2016 besloot men om in Elzenhagen-zuid 1800 woningen te bouwen, maar daarbij werd aangegeven dat men oog heeft voor de Krijtmolen. Men leek bereid iets te doen aan de inmiddels veel te hoge bomen, en zou bij de nieuwbouw rekening houden met de belangrijkste windrichtingen voor de molen. Na wat geven en nemen bereikten we met ambtenaren een compromis over de bouwplannen.

(Voor deze tekst is dankbaar gebruik gemaakt van een uitgebreide notitie over de Molenbiotoop en de historie van De Krijtmolen van de hand van onze biotoop-adviseur Herman van Dam)

Oeps, even iets vergeten...

U, als lezer van de Nieuwsbrief, hoeven we dit misschien niet meer allemaal te vertellen maar toch is het soms goed om de historie eens terug te halen. Voor de Gemeenteraad van Amsterdam was deze introductie zeker nodig toen ik daar onlangs insprak namens de Krijtmolen. Aanleiding daarvoor was het feit

dat de gemeente, ondanks alle afspraken en in strijd met het bestemmingsplan een vergunning verleend heeft voor gebouwen van Starblok Elzenhagen die de Molenbiotoop fors overschrijden. Eind augustus 2018 ontdekten we dat bij toeval, toen we als bestuur aan onze adviseur Herman van Dam vroegen om die gebouwen toch eens na te meten. De bouw was toen nog maar net begonnen. We ontdekten dat niet alleen de Startblokken te hoog werden, maar dat ook veel andere geplande woonblokken te hoog zouden worden.

De ambtenaren reageerden verschrikt; erkenden hun fouten, wilden wel iets doen aan de nog niet gebouwde woontorens, maar onze voorstellen om dit soort fouten in de toekomst structureel te vermijden werden weggewuifd - onder het mom van onderzoek

Ook een brief aan de wethouder hielp niet. Mevrouw Van Doorninck houdt vast aan datzelfde onderzoek – terwijl er met de Molenbiotoop al een wetenschappelijk onderbouwde methodiek bestaat, die de gemeente nota bene zelf heeft vastgelegd in het bestemmingsplan.

Geen nieuwe 'Otter'

Echte molenliefhebbers kennen het verhaal van zaagmolen De Otter in West. Daar heeft de gemeente zoveel omheen gebouwd dat die nauwelijks meer kan draaien. Dat is ons schrikbeeld. Lees daarvoor ook het artikel in De Volkskrant van 22 november 2018. Voor een molen is goede windvang en regelmatig draaien en malen, als ademen en bewegen voor een mens. Zowel dit Rijksmonument als de bezoekers en vrijwilligers verdienen beter. We bereiden ons voor op een taaie strijd met de gemeente – want ze staan niet te trappelen om concreet iets te doen aan de te hoge gebouwen van Starblok Elzenhagen – en willen al helemaal geen toezeggingen doen voor een structurele verbetering van de Molenbiotoop in de nabije toekomst. De kans is groot dat we daarbij in het begin van het nieuwe jaar een beroep op u, als trouwe vriend van de Krijtmolen' zullen doen.

Nieuw perspectief voor de Krijtmolen?

Vlak voor de Kerst ontvingen we bericht van de Provincie dat onze aanvraag voor vernieuwing van de rieten kap gehonoreerd is. Met dat geld, aangevuld met hopelijk nog wat andere donaties, willen we het aanzien van de Krijtmolen in 2019 verder verbeteren. Maar dan wel voor een molen die zijn naam eer aan doet: een molen die draait, en voldoende wind vangt om, net als vroeger, weer kriet en tras te kunnen malen. Een molen die klaar is voor de toekomst, en die tegelijk herinnert aan de rol die de vele Amsterdamse molens gespeeld hebben in de ontwikkeling van Amsterdam.

Pieter Hettema (voorzitter Stichting Krijtmolen Admiraal)

De zeven punten die we als eisen hebben neergelegd bij het College, als compensatie voor de overschrijding van de Molenbiotoop:

- Erkenning van de nalatigheid van de gemeente om de overeenkomst van 2016 na te komen en het bestemmingsplan Elzenhagen toe te passen bij de verlening van de vergunning voor Startblok Elzenhagen.
- Vastleggen van het moment waarop de bouw van Startblok Elzenhagen (maximaal 10 jaar) wordt vervangen door lagere permanente nieuwbouw die wel voldoet aan de Molenbiotoop.
- Aanpassing van de hoogte van de twee meest westelijke woonblokken van Startblok Elzenhagen aan de Molenbiotoop op het moment dat de andere woonblokken gereed zijn, zodat de reeds aangemelde bewoners daar vervolgens hun intrek kunnen nemen.
- Financiële genoegdoening voor de onderhoudsschade aan de molen, voor de periode waarin niet aan de Molenbiotoop wordt voldaan.
- Vastlegging in de bepalingen van het nieuwe bestemmingsplan Elzenhagen-zuid en het bestemmingsplan voor Banne Buiksloot dat de Molenbiotoop wordt gerespecteerd en dat voorafgaand aan een mogelijke afwijking eerst een externe deskundige instantie (bv De Hollandse Molen of de Provincie) en

de Krijtmolen worden geconsulteerd.

- Afzien van nieuwe initiatieven die tot aantasting van de molenbiotoop leiden, en herstel van de Molenbiotoop op plaatsen waar nu sprake is van overschrijding, zodra dat bouwkundig aan de orde is (bv. BovenIJ ziekenhuis, Jesse Owenshof)
 - Een concreet uitvoeringsplan (inclusief tijdschema) in verband met herstel en aanbrengen van beplanting (met name bomen) in overeenstemming met de Molenbiotoop voor het volledige gebied rondom de molen.
-

Molen in de rouwstand

Onze molen in de rouwstand, net als vele molens in Nederland, wegens het plotseling overlijden van Ingeborg Pouw. Ingeborg was nog heel actief voor de molens na haar pensioen; ze heeft 17 jaar met veel succes voor de Hollandsche Molen gewerkt.

Nog enkele vacatures voor de Krijtmolen.

We zijn heel blij met de komst van twee enthousiaste technische mensen, Henk Bosman en Hans van der Eijk.

We missen echter nog een persoon die zorgt voor mooie goed leesbare nieuwsbrieven, die leuke artikelen in weekbladen zet, en die ook de website www.krijtmolen.nl actueel houdt. De gewenste communicatiemedewerker kan bestuurslid worden, maar dat is niet noodzakelijk. Daarnaast kan deze persoon – of een ander- zich verdiepen in het archief van de krijtmolen, een bron van leuke herinneringen.

Er zijn veel soorten secretariaatswerk te doen, daarvoor is acuut ondersteuning nodig door één of twee personen. Notuleren van de vergaderingen, 5 keer per jaar. Samen met de voorzitter brieven schrijven, het bestuur en adviseurs regelmatig informeren over lopende zaken en liefst het nieuws in Noord bijhouden. We hopen dat uiteindelijk iemand het secretariaat wil overnemen.

Informatie bij Margot van der Veer, 06-4632.0669 of de voorzitter, tel 020-4945990

Het verhaal van De Otter.

Nu de Krijtmolen het zwaar heeft met de biotoop situatie rond de molen is het wellicht interessant om ook te weten dat er meer Amsterdamse molens het zwaar hebben met oprukkende bebouwing. Kent u het verhaal van de oudste houtzaagmolen van Amsterdam ?

Toen ik (Harm-Ydo de molenaar) in Amsterdam kwam wonen heb ik natuurlijk alle molens opgezocht en kwam toen ook het

wiekenloze lijf van molen de Otter in Amsterdam West tegen. Een heel bijzondere molen. Niet alleen omdat het één van de laatste 5 nog bestaande Paltrokmolens van Nederland is, maar ook om zijn belangrijke geschiedenis. Het is de oudste en laatst overgebleven houtzaagmolen van de 32 die daar ooit pal buiten de wallen van Amsterdam gebouwd zijn. Toen heel revolutionair. De grond is per kavel verkocht om er een molen te bouwen. (een van de eerste industrieterreinen ter wereld) Wat toen ook zo bijzonder was dat de moleneigenaren de gelegenheid hadden om samen hout in te kopen waardoor de prijs flink naar beneden kon want ze beconcurrerden elkaar niet meer. Ook gezamenlijk vervoer naar Amsterdam werd goedkoper en de nu weer bekende houthavens waren gekoppeld aan dit industriegebied voor de houtzagerij. Het moet een indrukwekkend gezicht geweest zijn.

Molen de Otter kan ons die geschiedenis vertellen. 30 jaar geleden een vergeten molen. Bijna niemand wist nog dat het gebouw dat er stond eigenlijk een molen was, zo zonder wieken. Toen zijn er een aantal molenliefhebbers geweest die hun schouders er onder hebben gezet en het voor elkaar hebben gekregen dat de molen weer gerestaureerd werd en had Amsterdam een zagende molen terug! De windvang was uit het oosten niet best maar aan de kant van de Kostverlorenkade was het nog een open terrein en kon de molen echt vaak zagen. Er was een enthousiaste molenaar : Paul Rijkers die ook veel organiseerde op het molenterrein en het werd een levendig stukje Amsterdam-West.

Maar toen ging het mis. Projectontwikkelaars zagen mogelijkheden om appartementen aan te bieden met uitzicht op de molen. Hoe leuk wil je het hebben. De gemeente heeft dit toen helemaal uit handen gegeven want dit was een lekker inkomstenpotje voor het stadsdeel. Zodoende konden de appartementen aan het water en de veel te hoge Marcantitoren neergezet worden met als gevolg dat de wind die nog bij de molen kon komen niet meer voldoende was om nog te zagen.

Molenaar Rijkers heeft echt van alles gedaan om de bouw van de

appartementen en toren aan te passen tot aan de Raad van State door, volgens mij. Ik ben in ieder geval zelf bij een aantal rechtszittingen geweest om Paul een hart onder de riem te steken. Het mocht niet baten en het heeft Paul diep geraakt dat zijn werk en ambitie zo om zeep is geholpen.

Hij heeft de zeilen er af gehaald en de molen vastgezet om er niet meer mee te draaien als een soort stil protest. De molen raakte daardoor weer heel snel in verval. Er hebben allemaal oranje zeilen over de kap gehangen om het rotten tegen te gaan. Heel verdrietig.

Toen kwam het plan voor verplaatsing naar Uitgeest. Daar zou de molen ruimte hebben en weer kunnen zagen. De uitvinder van de krukas en ontwerper van de houtzaagmolen kwam uit Uitgeest, dus dat was een belangrijke link.

Ikzelf ben nooit zo' n voorstander geweest van de verplaatsing omdat dan het stuk tastbare geschiedenis van dit unieke gebied verloren zou gaan.

Dat er nu toch weer een paar vrijwillige molenaars de tanden er in zetten om de molen weer draaiende en zelfs weer een beetje zagende te krijgen is echt heel leuk! Maar let wel: Er is vorige week 1 plankje gezaagd dus dat stelt niet veel voor. In deze tijd zou de molen veel mogelijkheden hebben gehad om als toeristische molen met een prachtig molenterrein een geweldige trekpleister te zijn waar deze unieke molengeschiedenis in de loodsen tentoongesteld had kunnen worden. Maar dan moet de molen wel kunnen draaien en zagen. Die kans is verkeken doordat er respectloos met het verleden is omgegaan.

Gelukkig was er rond de kerst een leuke kerstmarkt bij de molen en kon iedereen zien wat voor uniek industrie historie de molen is.

Copyright © *Stichting Krijtmolen d' Admiraal*,
Alle rechten voorbehouden.

Adres Molen:

Noordhollanschkanaaldijk 21 te Amsterdam Noord

Correspondentieadres:

secretaris@krijtmolen.nl

Verhuur Molenzaal:

www.molenzaalkrijtmolen.nl

Website Krijtmolen:

www.krijtmolen.nl

Door op een onderstaande link te klikken kunt u

[Profiel aanpassen](#) [Uitschrijven](#) [Vriend/in worden](#) [Abonnee worden](#)